

משרד החינוך

דגשים לגבי פרסום הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון

1. הצעת הפתרון המפורסמת בזאת לבחינת הבגרות בעברית היא דוגמה הכוללת כמה אפשרויות פתרון בתשובות הפתוחות והיא אינה ממצה. במהלך הבדיקה ייתכן שייעשו שינויים ו/או הרחבות באפשרויות התשובה שיתקבלו על-ידי מעריכי הבחינה.
2. הפתרון להלן מביא את עיקר הסוגיות המרכזיות שהיו טעונות ליבון במסגרת המבחן אך יודגש כי הוא איננו תשובה מלאה ומקיפה, המזכה בניקוד מלא. נדגיש כי ציון המבחן מורכב, מטבע הדברים, גם מגורמים נוספים שאינם מופיעים בפתרון זה, ובהם: רמת ההתבטאות וניסוח התשובה, הקפדה על כללי הדקדוק והכתיב, התמקדות בעיקר, התבססות נכונה וראויה על הטקסט ועוד.
3. אם יתברר שנפלה טעות בהצעת הפתרון, תפורסם בתוך זמן סביר הצעה מתוקנת, והצעת הפתרון המתוקנת תהייה המחייבת. **ט.ל.ח.** (טעות לעולם חוזר) פרסום הצעת הפתרון כפוף לטעויות, ואין בו כדי לחייב קבלת תשובה שגויה בידי מעריכי הבחינה.
4. בהתאם לחוזר מנכ"ל טוהר הבחינות – תשע"ה/9ד, נבחן בבחינת הבגרות מחויב לפעול בהתאם לנוהלי טוהר הבחינות כדי להבטיח הליך בחינות אמין, הוגן ושוויוני. אם יתעורר חשד להפרת טוהר הבחינות על ידי הנבחן, יחל הליך של **החשדת הבחינה**, כמפורט בחוזר.
[קישור לחוזר המנכ"ל](#)

בהצלחה לנבחנים ולנבחנות!

משרד החינוך

הצעת פתרון לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 11281, חורף תשע"ט

חלק ראשון — הבנה והבעה (50 נקודות)

על הנבחן לענות על כל השאלות 1-4 שבחלק זה.

1. א. הקטע מטקסט 3 יכול לשמש בטקסט 1 טענת נגד / הסתייגות / טענה של אחרים, משום שבטקסט 1 הכותב טוען שמשחקי המחשב אינם משפרים מיומנויות המתאימות לעולם הממשי, ואילו הקטע מטקסט 3 מוכיח את ההפך: באמצעות מחקרים גילו שמשחקי מחשב משפרים מגוון כישורים.
- ב. כותב טקסט 1 יצטרך להפריך טענה זו / לערער על ממצאי המחקרים / להפחית מערך הטענה / לדחות את הטענה / להסתייג מטענה זו.
2. א. יחס ההורים למשחקי המחשב בטקסט 1 —
להורים קשה להתמודד עם עיסוק היתר ועם האובססיות של השימוש של ילדיהם במשחקי מחשב, והם חשים אשמה על שבגללם ילדיהם מתמכרים לטכנולוגיה.
- יחס ההורים למשחקי המחשב בטקסט 2 —
ההורים אינם מבינים על מה המהומה, מבחינתם יש למשחקי מחשב יתרונות רבים והם משווים זאת למשחקים שהם שיחקו בילדותם.
- ב. על פי טקסט 1 ההורים אינם מבינים שהאובססיה של הילדים שלהם למשחקי המחשב היא תוצאה של הקשר בין תעשיית הטכנולוגיה לבין תחום הפסיכולוגיה.
- על פי טקסט 2 ההורים אינם מבינים שיש הבדל בין המשחקים שהם שיחקו בהם בעבר ובין משחקי המחשב. למשחקי המחשב יש השפעה על פעילות של אזורים במוח הקשורים לריכוז, לבקרה ולעיבוד רגשי ושגורמים להתמכרות, מה שלא היה במשחקי העבר.
3. על הנבחן להגיב על דבריה של האם: על פרט אחד מתוך דבריה או על מכלול הדברים, לנמק או להדגים מהניסיון האישי ומאחד הטקסטים. בניסוח התשובה יש להקפיד על לכידות, תקינות לשונית ותחבירית וכן על פיסוק.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ט

4. הסקירה צריכה להציג את הקשר הדו-כיווני שבין הטכנולוגיה לפסיכולוגיה. מצד אחד, תעשיית הטכנולוגיה משתמשת בפסיכולוגיה. היא עושה שימוש בידע הפסיכולוגי על נקודות התורפה, החולשות, הצרכים והדחפים של נערים בגיל ההתבגרות וכן גם בידע על התמכרות ועל גרימת סיפוק והנאה. מהצד האחר, בתחום הפסיכולוגיה משתמשים בתוצרים טכנולוגיים כגון משחקי מחשב לשם אבחון, הערכה וטיפול פסיכולוגיים.
- על הסקירה להיכתב כטקסט עצמאי לכיד ובהיר שיכלול מיזוג בין הרעיונות הרלוונטיים המשותפים למאמרים, ופירוט המידע הרלוונטי שבכל טקסט.
- הסקירה צריכה לכלול את אזכור המקורות ושימוש בדרכי מסירה מקובלות. על הסקירה להיות מנוסחת באופן ברור, ענייני ותקין.

חלק שני — לשון (50 נקודות)

פרק א: שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס — חובה (10 נקודות)

על הנבחן לענות על שאלות 5 ו-6.

5. אחת

שלושה

שני שלישים

אלפיים ושמונה עשרה

ארבעים וחמישה (מיליון)

שלוש עשרה

ארבעה עשר

שמונה מאות אלף

ארבעים ושלושה

6.

הורים יקרים,

אם חשבתם שרק **אֶצְלַכֶּם** הילדים מכורים למשחקי מחשב, דעו ש**כְּמוֹכֶם** יש עוד הורים רבים.

להלן כמה עצות מועילות:

- אפשרו לילדים לשחק שעתיים-שלוש ביום לכל היותר, ובשאר הזמן נסו לארגן **בְּשִׁבְלֵם** פעילויות של משחקי כדור בחוץ ומפגש עם חברים.
- שוחחו עם ילדיכם על הסכנות, והדריכו אותם מה לעשות במקרה שפונים **אֵלֵיהֶם** כדי לקבל מהם מידע.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ט

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 7-11 (לכל שאלה – 10 נקודות).

7. א. (1) II

(2) סיבה ותוצאה / סיבתיות / סיבה

(3) ויתור / הסתייגות / ניגוד

ב. I. אף על פי שמדע המשחקים עדיין בחיתוליו, כבר גובשו די תובנות בתחום הפסיכולוגיה לעיצוב משחק על פי

נוסחה | שכלולים בה רכיבי ההתמכרות הבסיסיים.

II. תאגידי הטכנולוגיה מעדיפים שהעניין הזה יישאר בצל, שכן הם חוששים מחשיפת העובדה

שצעירים הם קורבן של מניפולציה.

ג. אף על פי שמשחקי הפעולה מעולם לא תוכננו להיות אמצעי לימוד, יש בעצם מהותם עקרונות למידה חשובים.

ד. בעצם מהותם של משחקי הפעולה יש עקרונות למידה חשובים.

8. א. I. מן המחקר הפסיכולוגי עולה | כי נערים בגיל ההתבגרות מחפשים תחרותיות.

II. ההורים אומרים | שעיסוק היתר של ילדיהם בטלפון, במשחקי וידאו ובמדיה חברתית הוא הקושי הגדול

ביותר בהתמודדות שלהם עימם.

III. ההבדל היחיד בין משחקי העבר ובין המשחקים בימינו הוא | שבימינו המשחק הוא במחשב.

ב. (1) משפט I

(2) משפט III

(3) משום שבמשפטים הללו יש פסוקית נושא ופסוקית נושא הממלאות את התפקידים התחביריים של הנושא והנשוא החסרים במשפט/בחלק העיקרי.

ג. לדברי ההורים, עיסוק היתר של ילדיהם בטלפון, במשחקי וידאו ובמדיה חברתית הוא הקושי הגדול ביותר בהתמודדות שלהם עימם. / ההורים מציינים את עיסוק היתר של ילדיהם בטלפון, במשחקי וידאו ובמדיה חברתית כקושי הגדול ביותר בהתמודדות שלהם עימם.

ד. IV. פסוקית לוואי

V. פסוקית מושא

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ט

9. א. (1)+(2) I. "טכנולוגיה משכנעת" פועלת כדי ליצור סביבות דיגיטליות שהמשתמשים בהן מרגישים שהן פסוקית תכלית ←

→ נענות לדחפים האנושיים הבסיסיים שלהם.

פסוקית לוואי
II. בשל הדחף הבסיסי להצליח בתחום החברתי ילדים מבלים אין-ספור שעות בסביבות של מדיה חברתית ומשחקי וידאו.

(3) משכנעת – לוואי

פועלת – נשוא

המשתמשים – נושא

מרגישים – נשוא

נענות – נשוא

(4) בהן – (ב) סביבות (ה) דיגיטליות

שהן – (שה) סביבות (ה) דיגיטליות

שלהם – (של) המשתמשים

ב. חשוב שנדע / שיידעו / שההורים יידעו / שכולנו נדע / שהילדים יידעו את האמת על מעורבותם של המומחים במדעי המוח בלכידת תשומת הלב של הילדים.

ג. נשוא מורחב / חלק מנשוא מורחב

10. א. (1) – פייסבוק, גוגל וטוויטר

– התחום שאנחנו מקשרים עם ריפוי

– ד"ר בִּי ג'יי פוג

(2) – החברות הן פייסבוק, גוגל וטוויטר. אַו

– הפסיכולוגיה היא התחום שאנחנו מקשרים עם ריפוי. אַו

– מקים המעבדה הוא ד"ר בִּי ג'יי פוג.

ב. (1) II

(2) מטרתם של רכיבים אלו היא לגרום לגירוי של אזורי התגמול במוחנו, בדיוק כמו סמים.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ט

ג. (1) משפט I – שימוש בפועל בגוף שלישי רבים/בנסתרים (ללא ציון הנושא) / שימוש בנושא סתמי.
משפט II – שימוש בסביל.

(2) I. ברשתות החברתיות ובמשחקי הווידאו מומחים מתחום הטכנולוגיה (בסיוע מומחים מתחום הפסיכולוגיה) משתמשים בטכניקת "הפרס המשתנה". / ברשתות החברתיות ובמשחקי הווידאו מפתחי "הטכנולוגיה המשכנעת" משתמשים בטכניקת "הפרס המשתנה". / מפתחי הרשתות החברתיות ומשחקי הווידאו משתמשים בטכניקת "הפרס המשתנה".

א

II. בימינו פיתחו אנשי הטכנולוגיה / מומחים בתחום הטכנולוגיה מערכות דיגיטליות ואפליקציות שביכולתן לשנות מחשבות והתנהגויות אנושיות.

11. א.

<u>התיקונים</u>	<u>השגיאות</u>
שאני משחק איתה / שאיתה אני משחק.	• איתה אני משחק.
אתם מוזמנים לפנות אליי ולהציע את עצמכם.	• אתם מוזמנים לפנות ולהציע את עצמכם.
תדע שבשלישי הבא לא אהיה פנוי.	• תדע ששלישי הבא לא אהיה פנוי.
גם אם אהיה מחובר / גם אם אני אהיה מחובר.	• גם אם אני יהיה מחובר.
מה שם המשתמש שלך?	• מה השם משתמש שלך?
שלא תהיה תמיד פנוי.	• שאינך תהיה תמיד פנוי.

ב. הטכנולוגיה בשירות האדם היא סיסמה של משווקי הטכנולוגיות החדשות, אבל אין היא נכונה בהכרח. לדברי שרון לויט, מוסמכת בטיפול התנהגותי, שיעור ההתמכרות באוכלוסייה לטכנולוגיות תקשורת כמו אינטרנט, מחשב וטלפון חכם הוא 1%-2%. תופעת ההתמכרות הולכת ומתפשטת בד בבד עם השתכללות המכשירים הקיימים והתרחבות היקף פעולתם. המכשירים החדשים מאפשרים לא רק שיחה, אלא גם התחברות לעבודה, גלישה באינטרנט, משחק, צפייה בתוכנית ועוד. כל זאת במהלך כל שעות היממה.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ט

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 12-16 (לכל שאלה – 10 נקודות).

12. א. (1) גזרת ע"ע / גזרת הכפולים

(2) המאפיינים

מילים מדגימות

תְּמִימִים

— העיצור השני והשלישי של השורש זהים (עה"פ זהה ללה"פ)

תְּמִי / תְּמָם

— עיצור שורש חסר ובמקומו דגש (חזק/משלים), המציין את התלכדות העיצורים

תְּמִימִים

— נטייה על דרך השלמים

תָּם

— כאשר אין תנועה אחרי העיצור שאמור להיות דגוש, אין דגש.

(3)

משמעות I: סוף / שלמות	משמעות II: תמימות / נאיביות / יושר
תָּם תְּמָם	תְּמִימִים לְתִמִּי

ב. • ח-ו-ל / ח-י-ל

• מ-ח-ל

• ח-ל-ל

13. א. (1) נוֹכְחִים שורש – י-כ-ח / ו-כ-ח

בניין – נפעל

נוֹכְחִים שורש – נ-כ-ח

בניין – קל / פעל

(2) • לדעת פסיכולוגים ואנשי חינוך, הוריהם של מתבגרים צריכים להיות נוֹכְחִים בבית בשעות

אחר הצהריים ולפקח על פעולות ילדיהם.

• הורים רבים נוֹכְחִים לדעת כי ילדיהם עדיין זקוקים לפיקוח ולהכוונה.

ב. (1) התעסקות, הישג, שימוש, הרצאה

(2) הישג, הרצאה

(3) הישג – נ-ש-ג

הרצאה – ר-צ-י / ר-צ-ה

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ט

14. א. (1)

קל	נפעל	הפעיל	הופעל	פיעל
כן	נכון	הכין	הוכן	כיוון
	היכון	הכווין		כונן

(2) גזרת ע"ו/י

(3) כיוון, הכוון

- (4) • התכוון / מתכוון / אתכוון וכו'
• התכוון / מתכוונת / תתכוון וכו'

ב. (1) תִּירָה

(2) מוֹרָה

יריית

15. א. (1) המילה: עיוורת המשקל: קיטל / קטל

המילה: מחבואים המשקל: מקטול

(2) תְּלוּי

מְלוּחַ

ב.

משחקי כדור עדיין נפוצים בימינו.

מן המילה כדור נגזרה המילה כדורי שמשמעותה היא דבר עגול, שנראה כמו כדור.

משמעות צורן הגזירה הסופי במילה כדורי היא עס תואר.

המילה כדורת היא החלופה העברית לבאולינג, והיא נוצרה בדרך של שפני וסר.

דרך התצורה של המילים כדורסל, כדורגל היא הלחם בסיסים.

דוגמה למילה נוספת שנגזרה באותה דרך תצורה של המילים כדורסל, כדורגל היא המילה

חייזרים מטקסט 3, שורה 2.

מן המילה כדור נגזר השורש המרובע כ-ד-ר-ר. השורש המרובע כ-ד-ר-ר נוצר בדרך של הכפלת העיצור

האחרון של השורש / שורש תלת עיצורי + חזרה על לה"פ.

ג. מהירות – צורן גזירה, משמעותו – הפשטה.

מהירות – צורן נטייה. משמעותו – נקבה רבות.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ט

16. א. (1) בסיס וצורן סופי / גזירה קווית

(2) על הנבחן לבחור באחת החלופות ולפרט את דרך תצורתה.

משחקן – לבסיס "משחק" נוסף צורן הגזירה □ן שיש לו משמעות של בעל מקצוע, תפקיד או תכונה.

משחקאי – לבסיס "משחק" נוסף צורן הגזירה □אי שיש לו משמעות של בעל מקצוע, תפקיד ותכונה.

ב. השיקולים הדקדוקיים:

שימוש בשורש ש-ח-ק לציון משחק המחשב, ובמשקל קְטַלְת שמשמעותו העיקרית היא מחלות.

השילוב של שני המרכיבים האלה מתאים ליצירת מילה עברית המהווה חלופה מדויקת למונח "הפרעת גיימינג".

ג. (1) פיעל

(2) לצייץ

(3) באופן של גזירה משם העצם / שורשים גזורי שם

ד. (1) תַעוּד •

מְחַלֵּף •

(2) תַעוּד – מכיוון שאין תשלום דגש לעיצור עי"ן בעה"פ בבניין פיעל.

או

מְחַלֵּף – מכיוון שמדובר בשם עצם המציין מקום עליו להיות שקול במשקל שמות המקומות – מְקַטֵּל, ולא

במשקל שמות המכשירים – מְקַטֵּל.